

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 571/2023-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bauer s. r. o., Dénešova 19, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Richard Bauer, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 45 Tp 2/2023 a postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tpo 30/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. septembra 2023 v znení jej doplnenia doručeného ústavnému súdu 2. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 45 Tp 2/2023 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tpo 30/2023 a jeho uznesením z 22. júna 2023. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a prikázať krajskému súdu prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu. Zároveň navrhuje priznať mu finančné zadostučinenie vo výške 1 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 571/2023-23 z 9. novembra 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s požiadavkou urýchleného rozhodnutia o osobnej slobode postupom mestského

súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 45 Tp 2/2023 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tpo 30/2023. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach ČVS: ORP-806/X-VYS-KE-2023 z 31. mája 2023 bolo podľa § 199 ods. 1 a § 206 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom v rozhodnom období proti sťažovateľovi začaté trestné stíhanie a zároveň vznesené obvinenie pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období.

4. Uznesením sudcu pre prípravné konanie mestského súdu č. k. 45 Tp 2/2023-17 zo 4. júna 2023 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Lehota väzby začala plynúť 31. mája 2023 o 20.45 h. Zároveň mestský súd podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediáčného úradníka.

5. Proti uzneseniu mestského súdu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 7 Tpo 30/2023-89 z 22. júna 2023 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol. Zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal písomný sľub sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podstatou prijatej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu ním označených práv postupom všeobecných súdov, keďže o jeho obmedzení na osobnej slobode bolo mestským súdom rozhodnuté 4. júna 2023 a krajským súdom 22. júna 2023, avšak sťažovateľovi a jeho obhajcovi bolo písomné vyhotovenie rozhodnutia krajského súdu doručené až 28. júla 2023 (sťažovateľovi) a 2. augusta 2023 (obhajcovi). O tom, prečo a z akých dôvodov je právoplatne obmedzený na osobnej slobode, sa tak dozvedel až po 59 dňoch. Sťažovateľ tvrdí, že ani existencia dôvodov väzby neopodstatňuje všeobecné súdy, aby nekonali urýchlene, a dochádzalo tak k zbytočným priet'ahom hoci aj pri vyhotovení a doručovaní rozhodnutí a aby bola dĺžka konania o jeho väzbe neprímeraná. Namietajú, že posledný výsluch (svedka) bol vykonaný 2. júna 2023 a ten nasledujúci až 8. augusta 2023 (výsluch sťažovateľa v procesnom postavení obvineného), a teda dva mesiace nebol uskutočnený žiadny úkon. Tvrdí, že jeho vec nie je skutkovo ani právne zložitá a uvedeným postupom všeobecných súdov mu bolo „bránené“ znova podať žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

7. Podpredseda mestského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 24. novembra 2023 navrhol ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovieť. Za dôvod, pre ktorý nebolo doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 30/2023 z 22. júna 2023 sťažovateľovi včas, považuje správanie jeho obhajcu.

8. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril aj sudca pre prípravné konanie, ktorý skonštatoval, že súd prvého stupňa konal vo veci bez priet'ahov a väzobné rozhodnutia boli vyhotovené včas. Vzhľadom

na nemožnosť doručiť uznesenie krajského súdu obhajcovi sťažovateľa elektronicky pristúpil k jeho doručovaniu poštou, čo tento proces predĺžilo. Chronologicky popísal, že súdny spis bol mestskému súdu vrátený po rozhodnutí sťažnostného súdu 10. júla 2023. Uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 30/2023 z 22. júna 2023 doručoval procesným stranám už 12. júla 2023. Keďže doručenky mu neboli predložené, opatrením sudcu pre prípravné konanie z 24. júla 2023 bol daný pokyn na opätovné doručenie rozhodnutia, ktoré bolo expedované 25. júla 2023 a doručené sťažovateľovi 31. júla 2023 a jeho obhajcovi 2. augusta 2023. Títo však boli s jeho obsahom oboznámení už na neverejnom zasadnutí 22. júna 2023, o čom svedčí zápisnica o tomto úkone. Tá bola obhajcovi sťažovateľa neúspešne doručovaná na súdu známu elektronickú adresu (v nadväznosti na čo boli zásielky obhajcovi zasielané poštou). Sudca pre prípravné konanie poukázal na kópiu správy Slovenskej advokátskej komory z 13. júla 2023, z ktorej vyplynulo, že obhajca žiadal o výmaz kontaktnej e-mailovej adresy, čo sa súd dozvedel až zo žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Z nej vyplýva, že sťažovateľ a jeho obhajca mali vedomosť o obsahu uznesenia krajského súdu z 22. júna 2023. Doplnil, že sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie mestského súdu z 26. októbra 2023 prepustený z väzby na slobodu a jeho väzba bola nahradená písomným sľubom obvineného a dohľadom probačného a mediačného úradníka spolu so stanovením v rozhodnutí uvedených obmedzení, proti ktorému bola podaná sťažnosť prokurátora Okresnej prokuratúry Košice II.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd obdobne navrhol nevyhovieť ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Jeho tvrdenia považuje za nedôvodné. Popísal, že súdny spis mu bol na rozhodnutie o sťažnosti podanej proti uzneseniu mestského súdu predložený 15. júna 2023. Dôvody sťažnosti boli sťažovateľom doplnené 16. júna 2023. Termín neverejného zasadnutia bol určený na 22. jún 2023, na ktorom bol prítomný tak sťažovateľ, ako aj jeho obhajca. Uznesenie krajského súdu z 22. júna 2023 bolo odôvodnené vo vzťahu k podstatným námietkam sťažovateľa referujúcou predsedníčkou senátu. O rozhodných dôvodoch vzatia do väzby sa tak dozvedeli už 22. júna 2022, a nie až 28. júla 2023, resp. 2. augusta 2023, ako to uvádzajú v ústavnej sťažnosti. Uznesenie krajského súdu z 22. júna 2023 bolo vypracované a elektronicky podpísané 6. júla 2023. Súdny spis bol mestskému súdu doručený 10. júla 2023. Sťažnostné konanie trvalo na krajskom súde celkovo 23 dní. Doručovanie uznesenia krajského súdu vykonával súd prvého stupňa.

10. Krajský súd doplnil, že uznesením sp. zn. 7 Tpo 61/2023 z 24. novembra 2023 zamietol sťažnosť prokurátora podanú proti uzneseniu mestského súdu sp. zn. 45 Tp 2/2023 z 26. októbra 2023 a vyhovel tak žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Väzbu nahradil jeho písomným sľubom a dohľadom mediačného a probačného úradníka spolu s uložením mu príslušných obmedzení.

III.3. Replika sťažovateľa:

11. Sťažovateľ vo svojej replike zotrval na podanej ústavnej sťažnosti. Vyjadrenia všeobecných súdov označil za nepresné a zavádzajúce.

12. Ústavnému súdu sťažovateľ poskytol chronologický prehľad úkonov v posudzovanom období. V rozhodnom rozporoval tvrdenie všeobecných súdov, že 22. júna 2023 boli spolu s jeho obhajcom oboznámení s dôvodmi zamietnutia jeho sťažnosti proti väzobnému trestnému stíhaniu, t. j. že o podstatných dôvodoch väzobného takého stíhania sa mohli dozvedieť zo zápisnice

o neverejnom zasadnutí z 22. júna 2023 či zo skráteného odôvodnenia po vyhlásení výrokov krajského súdu. Po ich vyhlásení síce boli oboznámení predsedníčkou senátu s dôvodmi takého rozhodnutia, avšak veľmi «*stručne*». Uviedol, že o týchto dôvodoch sa tak mohol riadne dozvedieť až z písomného uznesenia krajského súdu, ktoré mu bolo doručené 31. júla 2023 a jeho obhajcovi 2. augusta 2023, a to nezávisle od seba (na predmetnom nič nemení ani doručenie mu zápisnice o neverejnom zasadnutí). V zmysle uvedeného označil tvrdenie súdu prvého stupňa o obštrukciách pri doručovaní mu rozhodnutia krajského súdu za zavádzajúce.

13. K tvrdeniam sudcu pre prípravné konanie týkajúcim sa evidenčných pomôcok konštatoval, že z nich nevyplýva akýkoľvek dôkaz o doručovaní mu uznesenia krajského súdu už 12. júla 2023. Predmetný argument všeobecný súd nepreukázal a podľa názoru sťažovateľa k takému doručovaniu nikdy nedošlo (priložil výpis z elektronickej schránky obhajcu). S doručovaním mu rozhodnutia odvolacieho súdu podľa neho nemá žiadny súvis ani výmaz kontaktnej e-mailovej adresy jeho obhajcu zo zoznamov vedených Slovenskou advokátskou komorou. Žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu z 13. júla 2023 podal pre tzv. „iné dôvody“, keďže mal právo na periodický prieskum väzby a predchádzajúce rozhodnutie mu nebolo doručené.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov vrátane ich príloh a spisu predloženého ústavnému súdu (sp. zn. 45 Tp 2/2023) je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

15. Podstata námietok sťažovateľa v kontexte namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým postupom mestského súdu a napadnutým postupom krajského súdu je založená na tvrdení o nedostatočne urýchlennom rozhodovaní o jeho osobnej slobode.

16. Ústavný súd pri posudzovaní porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že všeobecné súdy o vzatí do väzby nerozhodli urýchlene, vychádzal nielen z judikatúry ústavného súdu, ale aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Pri posudzovaní lehôt, v ktorých všeobecné súdy rozhodli, je použiteľná judikatúra ESLP týkajúca sa porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru.

17. O väzbe musí súd rozhodnúť urýchlene. Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného. Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, sa posudzuje podľa okolností prípadu. Spravidla však požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (m. m. III. ÚS 147/2011, III. ÚS 211/2022, IV. ÚS 334/2023).

18. Pokiaľ ide o otázku urýchlenosti konania, túto je potrebné posudzovať s ohľadom na všetky okolnosti daného prípadu (rozsudok Veľkej komory vo veci Inseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14, bod 252).

19. Požiadavka urýchlenosti je menej prísna, ak ide o konanie pred odvolacím (sťažnostným) súdom (rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198). Avšak vzhľadom na skutočnosť, že „v stávke“ je osobná sloboda jednotlivca, štát musí zabezpečiť, aby bolo konanie vedené čo najrýchlejšie (rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131).

20. Sťažovateľ namieta nedostatočnú urýchlenosť rozhodovania o jeho väzobnom trestnom stíhaní v podstate z dôvodu, že uznesenie krajského súdu mu bolo doručené oneskorene. Tvrdí, že v jeho veci rozhodol mestský súd 4. júna 2023 a krajský súd 22. júna 2023, pričom písomné vyhotovenie uznesenia krajského súdu mu bolo doručené až 28. júla 2023 (sťažovateľovi), resp. 2. augusta 2023 (obhajcovi). O tom, prečo a z akých dôvodov je právoplatne obmedzený na osobnej slobode, sa tak dozvedel po 59 dňoch.

21. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrení mestského súdu a krajského súdu, ako aj vyžiadaného spisu mestského súdu (sp. zn. 45 Tp 2/2023, pozn.) zistil, že odôvodnená sťažnosť sťažovateľa (ktorú podal proti uzneseniu mestského súdu) bola krajskému súdu predložená na rozhodnutie 15. júna 2023. Ten o nej rozhodol na neverejnom zasadnutí 22. júna 2023. Spis bol spätne vrátený mestskému súdu 10. júla 2023, ktorý doručil uznesenie krajského súdu sťažovateľovi (31. júla 2023) a jeho obhajcovi (2. augusta 2023).

22. Hoci sa na prvý pohľad javí, že krajský súd vyhotovoval rozhodnutie a následne súdny spis vrátil mestskému súdu na jeho doručovanie v dlhšom časovom rozmedzí (rozhodol 22. júna 2023 a rozhodnutie bolo mestskému súdu doručené 10. júla 2023), podstatnou je v okolnostiach preskúmvanej veci skutočnosť, že tak sťažovateľ, ako aj jeho obhajca boli prítomní na neverejnom zasadnutí konanom 22. júna 2023 (vyplýva to z tvrdenia samotného krajského súdu, ako aj zo zápisnice o neverejnom zasadnutí z 22. júna 2023). Zároveň je z predmetnej zápisnice zrejmé konštatovanie, že predsedníčka senátu po vyhlásení uznesenia uviedla podstatné dôvody na toto rozhodnutie (sťažovateľ nepoprel toto odôvodnenie, avšak označil ho za stručné). Pokiaľ teda sťažovateľ tvrdí, že o dôvodoch, pre ktoré bol väzobne trestne stíhaný, sa mohol dozvedieť až po doručení mu uznesenia krajského súdu (31. júla 2023), predmetné je nepresným vyjadrením. Zároveň je takým aj argumentácia o zamedzení mu v podaní žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, keďže zo súdneho spisu (sp. zn. 45 Tp 2/2023) zároveň vyplýva, že 13. júla 2023 (t. j. pred doručením uznesenia krajského súdu sťažovateľovi a jeho obhajcovi, pozn.) sťažovateľ doručil mestskému súdu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, v ktorej poukázal na predchádzajúce väzobné rozhodnutia.

23. Z popísaných skutočností je zrejmé, že napadnutý postup krajského súdu nemôže byť posúdený ako ústavne neudržateľný, keďže doručovanie uznesenia krajského súdu sťažovateľovi vykonával mestský súd; rozhodovanie krajského súdu celkovo nepresiahlo ústavne akceptovateľnú lehotu (23 dní, resp. 25 dní do doručenia súdneho spisu mestskému súdu); obdobie vyhotovovania uznesenia krajského súdu a jeho následné doručenie súdu prvého stupňa nemalo vplyv na základné práva a slobody sťažovateľa, keďže s rozhodnými dôvodmi jeho väzobného trestného stíhania bol oboznámený a zúčastnil sa (aj obhajca) neverejného zasadnutia, na ktorom sa rozhodlo o jeho sťažnosti (pozri aj bod 17 tohto nálezu).

24. Nasledujúci postup mestského súdu týkajúci sa doručovania uznesenia krajského súdu ústavný súd posudzoval už len s ohľadom na celkové trvanie rozhodovania (vrátane doručovania), keďže z okolností preskúmvanej veci je zrejmé, že o rozhodných dôvodoch väzobného trestného stíhania bol sťažovateľ vyrozumiený a proti uzneseniu krajského súdu už nemal možnosť podávať opravný prostriedok (žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podal ešte pred doručením mu dotknutého uznesenia krajského súdu, pozn.).

25. Ústavný súd zistil, že od zahĺásenia sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby (4. júna 2022) do doručenia rozhodnutia sťažnostného súdu obhajcovi sťažovateľa (2. augusta 2023) uplynula doba 59 dní. Predmetné obdobie, v rámci ktorého všeobecné súdy v preskúmvanej veci rozhodovali vrátane doručenia jednotlivých rozhodnutí, tak nevybočuje z rámca ústavnej udržateľnosti v otázke požiadavky urýchleného rozhodovania všeobecných súdov (hoci je dobou približujúcou sa k dobe hraničnej). Ak od tejto doby odpočítame čas, v priebehu ktorého sa spis nachádzal na sťažnostnom súde, konanie na mestskom súde potom trvalo 32 dní (do doručenia uznesenia krajského súdu sťažovateľovi), čo je v okolnostiach preskúmvanej veci ešte hranične ústavne akceptovateľná doba (s ohľadom na skutočnosti konštatované v bode 24 tohto uznesenia, pozn.). Pokiaľ bolo uznesenie krajského súdu doručené obhajcovi sťažovateľa 2. augusta 2023 (čo by vzhľadom na celkovú dobu rozhodovania presiahlo obdobie jedného mesiaca o ďalšie dni), je potrebné uviesť, že zásielka s uznesením krajského súdu bola síce prevzatá 2. augusta 2023, avšak deň jej uloženia na pošte je datovaný už k 28. júlu 2023, a teda ďalšie dni do prevzatia zásielky nie je možné pričítať na vrub mestskému súde. Na základe popísaných okolností ústavný súd konštatuje ústavnú akceptovateľnosť napadnutého postupu mestského súdu.

26. Ústavný súd dopĺňa, že pokiaľ ide o sťažovateľove námietky týkajúce sa zbytočných prietahov spôsobených zo strany orgánov činných v trestnom konaní, je zrejmé, že ich postup sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti neoznačil. K tejto otázke sa však explicitne už vyjadril (okrem iného, pozn.) v uznesení č. k. II. ÚS 459/2023-27 z 11. októbra 2023, ktorým rozhodoval o ústavnej sťažnosti sťažovateľa podanej 15. augusta 2023. Vzhľadom na to, že aktuálne preskúmvaná ústavná sťažnosť bola podaná 11. septembra 2023, ústavný súd nenašiel ani v tejto časti ústavnej sťažnosti dôvod na vyslovenie porušenia namietaných práv, keďže predmetné namietané obdobie sa jednak vzájomne prelína a ani z obsahu súdneho spisu nie je možné vyčítať nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní.

27. Sumarizujúc popísané skutočnosti, ústavný súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci si postup všeobecných súdov nevyžaduje potrebu nevyhnutnej reakcie/zásahu zo strany ústavného súdu, v nadväznosti na čo konštatuje, že napadnutým postupom mestského súdu a ani napadnutým postupom krajského súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľom označených práv, na základe čoho jeho ústavnej sťažnosti podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* nevyhovelo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu